

Uppföljning av internkontrollplan 2020

Grundskolenämnden

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
2. Granskningar och åtgärder	4
2.1 Risk för otillåten påverkan	4

1. Inledning

Den interna kontrollen ingår i grundskolenämndens samlade styr- och ledningssystem. Grundskolenämnden har det yttersta ansvaret för att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen ska vara praktiskt och ändamålsenligt uppbyggd utifrån verksamhetens behov och förutsättningar samt hantera risker och förebygga att fel uppstår genom att vara ett verktyg för att se till att:

- verksamheten är ändamålsenlig och effektiv
- information om verksamhet och ekonomi är tillförlitlig
- lagar, förordningar och styrdokument efterlevs
- säkra tillgångar och förhindra förluster samt upptäcka och eliminera eller förebygga allvarliga fel.

I grundskolenämndens interna kontrollplan för 2020 anges vilka olika granskningsområden som ska följas upp under året. Granskningarna åiterrapporteras till nämnden löpande under året i separata rapporter liksom denna.

2. Granskningar och åtgärder

2.1 Risk för otillåten påverkan

Beskrivning av risk

Det finns en risk för bristande beredskap och förmåga att hantera försök till otillåten påverkan på grund av omedvetenhet och okunskap. Detta kan leda till felaktiga beslut och icke rättssäker handläggning, vilket i sin tur kan medföra exempelvis ekonomisk skada för såväl kommunen som individer och organisationer, negativ påverkan på arbetsmiljön och förtroendeskada.

2.1.1 Granskning avseende otillåten påverkan

Områden och tillhörande rutiner som ska granskas:

Granskningen omfattar organisationens arbete för att upptäcka risker för och hantera fall av otillåten påverkan.

Syfte med granskningen:

Syftet med granskningen är att ta reda på om det finns medvetenhet om förekomst och beredskap att hantera fall av försök till otillåten påverkan i nämnder och bolag.

Omfattning/avgränsning:

Granskningen gäller nämnder och helägda bolag.

Granskningsmetod:

- En självskattning där respektive nämnd och styrelse får bedöma och motivera den egna utvecklingsnivån i arbetet med att hantera fall av försök till otillåten påverkan. Ett antal påstående ska bedömas utifrån en tregradig skala.
- En beskrivning av hur nämnden/styrelsen ser på risker för otillåten påverkan, om det finns verksamheter som är särskilt exponerade för risk, om det finns risk att organisationen går miste om lärande när incidenter förekommit, lärande som kan vara till nytta i det förebyggande arbetet etc. Anvisningar med mer specifika frågeställningar kommer att tas fram av stadskontoret.

Resultat

Granskningen har genomförts under våren 2020. Som underlag till skattningen och beskrivningen av nämndens arbete med otillåten påverkan har nio intervjuer och en fokusgrupp genomförts digitalt. Ett antal enhetschefer och medarbetare på olika stabsfunktioner som antogs vara särskilt utsatta för risk har intervjuats. Även en utbildningschef, två rektorer samt samordnarfunktioner har intervjuats för att fånga olika perspektiv.

Granskningsresultat

		Ja, tillfredsställande	Delvis, förbättringsområde	Nej, behöver ses över omgående
1	Nämnden/bolaget har god kännedom om vad otillåten påverkan är	X		
2	Nämndens/bolagets kultur stärker önskat förhållningssätt avseende otillåten påverkan		X	
3	Nämnden/bolaget har ett fungerande arbete för att undersöka förekomsten av försök till otillåten påverkan		X	
4	Nämnden/bolaget har ett fungerande arbete för att förebygga fall av otillåten påverkan	X		
5	Nämnden/bolaget har ett fungerande arbete med att hantera fall där försök till otillåten påverkan förekommit	X		
6	Nämnden/bolaget har ett fungerande arbete för att följa upp inträffade incidenter/försök till otillåten påverkan så att de bidrar till lärande		X	
7	Berörda medarbetare får tillräckligt stöd (hot, våld, trakasserier, skadegörelse)	X		
8	Det finns fungerande rutiner för att hantera fall där medarbetare begått (tjänste-)fel	X		
9	Cheferna har kännedom om hur de ska agera i händelse av inträffad incident	X		

Det finns kännedom om var de största riskerna utifrån otillåten påverkan finns, även om inte själva begreppet har slagit igenom i verksamheterna. Vid ett förtydligande av begreppet vet alla vad som avses.

I förvaltningen finns system där risker för otillåten påverkan kan kartläggas, dels via arbetet med riskanalyser inom intern kontrollarbetet och dels via arbetsmiljöarbetet. Någon specifik kartläggning för just otillåten påverkan finns inte, men informanterna både inom skolverksamheterna och på stabsnivå uppger att de vet var de största riskerna finns inom respektive område, men att dessa inte alltid är dokumenterade.

Genom riktlinjer, rutiner och diverse egenkontroller arbetar förvaltningen för att förhindra att oegentligheter förekommer. Det finns en kultur i vissa verksamheter att prata om incidenter. Informanterna betonar betydelsen av att man som chef måste kunna stå emot påtryckningar och vara en förebild för medarbetarna. Kunskaper från inträffade påverkansförsök används i varierande omfattning, t ex har ekonomiavdelningen skärpt sina rutiner/kontroller till följd av ett mer allvarligt fall som inträffade för några år sen. Diskussioner på temat förekommer på APT och andra möten. Vissa arbetsplatser arbetar strukturerat med case och dilemmahantering. Korruptionsincidenter uppges vara svårare att upptäcka och förebygga än de som avser hot, våld och trakasserier där tydliga rutiner finns.

Goda exempel som nämnts på hur incidenter kan hanteras är lågaffektivt bemötande och att alltid vara två personer från verksamheten vid svåra samtal för att undvika att ord står mot ord.

Via det systematiska arbetsmiljöarbetet och intern kontrollarbetet finns en potential att i högre grad medvetandegöra frågor om otillåten påverkan. Under vår 2020 revideras riktlinjerna för intern kontroll, bl a tydliggörs då begreppet otillåten påverkan, vilket är ett steg i rätt riktning. Under höst 2020 införs tvärprofessionella möten mellan stabsavdelningar och utbildningschefer var 6:e vecka i syfte att följa upp skolorna, vilken också kan bidra till en ökad systematik.

Flera av informanterna efterfrågar att otillåten påverkan lyfts vid introduktion av nyanställda och att tydligare riktlinjer för området utarbetas.

Analys

Granskningen visar att funktionerna i förvaltningen har olika beredskap för att hantera incidenter och kultur av att samtala om möjliga påverkansförsök. Detta verkar bero på hur ofta en funktion utsätts för påverkansförsök, där vissa funktioner genom erfarenhet har kunnat ta fram case att diskutera på t ex APT. Andra funktioner har däremot knappt någon inträffad händelse alls att relatera till, vilket innebär att temat tenderar att nedprioriteras.

Det verkar finnas risk för att funktioner som i högre grad är i kontakt med missnöjda Malmöbor, t.ex. receptionen på Rönnen och skolplaceringsenheten normaliserar situationer som andra skulle se som påverkansförsök. Detta gör att gränsdragningen för vilka situationer som bör ses som otillåten påverkan kan vara otydlig för utsatta enheter.

Vad gäller incidenter som klassas som korruption verkar osäkerheten vara större kring hur kartläggning och hantering ska gå till jämfört med vid t ex incidenter med hot eller våld, vilket också speglas i att Malmö stads riktlinjer emot korruptivt beteende är ouppdaterade och därmed svårapplicerbara. Korruptionincidenter lär också vara svårare att upptäcka eftersom de ger medarbetarna förmåner som de aktivt måste tacka nej till.

Granskningen visar att processerna för systematiskt arbetsmiljöarbete och intern kontroll lämpligen hade kunnat användas för att kartlägga förekomsten och riskerna för fall av otillåten påverkan, men att begreppet inte är tillräckligt synligt inom dessa processer. Det medför att incidenterna tenderar att missas i tillbudsrapportering och riskanalyser. I stadens övergripande strukturer behöver begreppet synliggöras mer för att skapa en mer enhetlig förståelse och större kännedom om vad som ingår under det. Ett exempel kan vara att införa en kategori för otillåten påverkan i AGERA.

Slutsatser

Granskningen visar att förvaltningens arbete med incidenter som faller inom begreppet otillåten påverkan till största del är tillfredsställande, men att utvecklingspotential finns vad gäller exempelvis kartläggning av risk och förekomst. Det skiljer sig åt mellan funktionerna hur man samtalar om otillåten påverkan och därav i hur beredskapen ser ut. Förvaltningen och staden behöver i högre grad implementera begreppet i befintliga processer och strukturer för att öka dess kännedom hos medarbetarna.

Förbättringsåtgärder

Åtgärd	Vad ska göras:
Integrera begreppet "otillåten påverkan" i stödmaterialet för förvaltningens intern kontroll-arbetsgrupp	Se till så att begreppet "otillåten påverkan" i högre grad är integrerat i stödmaterialet som avdelningarnas representanter använder i intern kontroll-arbetet ute på sina avdelningar, t ex i mallen för riskanalys. Förhoppningsvis skulle det leda till att incidenter som klassas som otillåten påverkan i större mån fångas upp av förvaltningens intern kontroll-arbete.
Information om otillåten påverkan inom ramen för intern kontrollarbetet vid grundskoleförvaltningens introduktion för nya chefer	För att nya chefer ska få kunskap och kännedom om vad otillåten påverkan är och hur det bör hanteras bör information om otillåten påverkan ingå i förvaltningens introduktion för nya chefer. Information kan ske i samband med att chefer informeras om intern kontroll-arbetet. Åtgärder bör kunna leda till en mer likvärdig kultur i förvaltningens olika verksamheter kring otillåten påverkan.